

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه‌ی علمیه‌ی خاوران

معاونت پژوهش

استان سیستان و بلوچستان شهر زاهدان، مدرسه‌ی علمیه‌ی تخصصی حضرت

نرجس (سلام‌الله‌علیها)

عنوان

راهکارهای پیشگیری از طلاق با تأکید بر ایجاد محبت متقابل بین زوجین از منظر آیات و روایات

استاد راهنما

حجت الاسلام و المسلمین عبدالواحد بامری

محقق

فرشته حکمتی

سال تدوین

زمستان ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

سپاس و ستایش خدای جلّ و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان
است و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما
شناساند و درهای علم را بر ما باز کرد و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بنده‌ی ضعیف
خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

تقدیم

- به خدایی که آفرید
جهان را، انسان را، عقل را، علم را، معرفت را و عشق را
- به محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به خاطر تلاش های محبت آمیزی که در دوران
مختلف زندگی ام انجام داده اند.
- به استادان فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند .
- به کسانی که در راه کسب دانش راهنمایم بودند.

تقدیر و تشکر

- از خداوند سبحان که به بنده‌ی حقیر توفیق انجام و اتمام این پژوهش را عنایت فرمود.
- از تمامی اساتید، دوستان و خانواده‌ام که در دوران تحصیلی مرا حمایت کرده اند.
- از استاد راهنمای گرامی جناب حاج آقای بامری بسیار سپاسگزارم که در کمال سعه‌ی صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده گرفتند؛ زیرا بدون راهنمایی های ایشان تأمین این پایان نامه بسیار مشکل بود.
- از سرکار خانم آذرنور مدیریت محترم و سرکار خانم کوهستانی به دلیل یاری ها و راهنمایی های بی چشمداشت ایشان که سختی های بسیاری را برایم آسان تر نمودند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

۳۲. شیرازی، سید حسن، کلمة الإمام الحسن علیه السلام، ترجمه علی رضا میرزا محمد، تهران: موسسه تحقیقاتی و انتشاراتی نور، ۱۳۸۵ش.
۳۳. طباطبایی، سید محمد حسین، تفسیر المیزان، مترجم محمدباقر موسوی همدانی، چاپ پنجم، قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم دفتر انتشارات اسلامی، ۱۴۱۷ق.
۳۴. _____ سنن النبی، ترجمه محمدهادی فقهی، قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۹ش.
۳۵. فرجاد، محمدحسین، آسیب‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی انحرافات، چاپ دوم، نشر بدر، ۱۳۵۸ش.
۳۶. فیض کاشانی، ملامحسن، اخلاق حسنه، تهران: انتشارات پیام آزادی، ۱۳۶۲ش.
۳۷. قرائتی، محسن، تفسیر نور، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، چاپ یازدهم، ۱۳۸۳ش.
۳۸. _____، تفسیر نور، چاپ اول، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۸ش.
۳۹. گارودی، روژه، هشدار به زندگان، ترجمه علی اکبر کسمائی، تهران: هاشمی، بی‌تا.
۴۰. گیدنز، جامعه‌شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی، چاپ دهم، ۱۳۸۲ش.
۴۱. گیلانی، عبدالرزاق بن محمد هاشم، مصباح الشریعه و مفتاح الحقیقه منسوب به امام جعفر صادق (ع)، انتشارات پیام حق، چاپ چهارم، ۱۳۸۷ش.
۴۲. لويس معلوف، فرهنگ بزرگ جامع نوین (عربی به فارسی)، ترجمه احمد سیاح، چاپ نهم، تهران: انتشارات اسلام، ۱۳۹۰ش.
۴۳. ماسن، پاول هنری، کیلگان، جروم، هوستون، آلتا کارول، کانجر، جان جین وی، رشد و شخصیت کودک، ترجمه مهشید یاسایی، چاپ هفدهم، تهران: انتشارات کتاب ماد، ۱۳۸۰ش.
۴۴. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، مترجم حمیدرضا شیخی، سازمان چاپ و نشر دارالحديث، ۱۳۹۳ش.
۴۵. مطهری، مرتضی، انسان کامل، تهران: انتشارات صدرا، بی‌تا.
۴۶. _____، تعلیم و تربیت در اسلام، ناشر: انتشارات صدرا، چاپ بیست و سوم، ۱۳۷۳ش.
۴۷. _____، حکمت‌ها و اندرزها، چاپ دوم، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۷۳ش.

۴۸. _____، سیری در نهج البلاغه، تهران: چاپخانه سپهر، ۱۳۵۴ش.
۴۹. _____، مجموعه آثار، تهران: صدرا، ۱۳۷۹ش.
۵۰. مکارم شیرازی، ناصر، انوار هدایت، قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)، ۱۳۹۰ش.
۵۱. _____، تفسیر نمونه، تهران: دار الکتب الإسلامیه، چاپ اول، ۱۳۷۴ش.
۵۲. موسوی خمینی، روح الله، توضیح المسائل، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۹۲ش.
۵۳. نجفی، محمد حسن، جواهرالکلام فی شرح شرایع الاسلام، مؤسسه المرتضی العالمیه، بیروت- لبنان، ۱۴۱۲ق.
۵۴. نجفی، شیخ محمد حسن، جواهر الکلام، تصحیح محمد قوچانی، چاپ بیروت، ۱۹۸۱م.
۵۵. ندوی، سید ابوالحسن علی، داستان‌های پیامبران، مترجم عبدالحمید گل مهرآبادی، انتشارات احمد جام، چاپ اول، ۱۳۹۰ش.
۵۶. نراقی، احمد، معراج السعاده، تهران: حوزه علمیه اسلامی، ۱۳۴۸ش.
۵۷. نراقی، ملا محمد مهدی، جامع السعادات، مترجم کریم فیضی، چاپ سوم، قم: قائم آل محمد، ۱۳۹۰ش.
۵۸. نظری، علی محمد، مبانی زوج درمانی و خانواده درمانی، چاپ دوم، تهران: علم، ۱۳۸۸ش.
۵۹. نوری، محمد، فلاح، محمد رضا، اخلاق اسلامی، مبانی و غایات، پگاه حوزه، بی تا.
۶۰. نوری، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، بیروت: مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، ۱۴۰۸ق.
۶۱. ورام، مسعود بن عیسی، تنبیه الخواطر و نزهة النواظر المعروف بمجموعه ورام، چاپ علی اصغر حامد، تهران، ۱۳۷۶ش.
۶۲. _____، مجموعه ورام (آداب و اخلاق در اسلام)، ترجمه رضا عطائی، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ سوم، ۱۳۸۵ش.
- ب) منابع عربی
۶۳. ابن اثیر، مبارک بن محمد، النهایه فی غریب الحدیث و الاثر، قم: چاپ افست، ۱۳۶۴ش.
۶۴. ابن بابویه، محمد بن علی، امالی الصدوق، مترجم محمدباقر کمره ای، چاپ دهم، تهران: کتابچی، ۱۳۹۰ش.
۶۵. ابن بابویه، محمد بن علی، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، قم: دارالرضی، ۱۳۶۸ش.
۶۶. ابن حنبل، احمد، مسند، بیروت: دارصادر، بی تا.

۶۷. ابن شعبه، حسن بن علی، تحف العقول، (ترجمه حسن زاده صادق)، قم: انتشارات آل علی علیه السلام، چاپ اول، ۱۳۸۲ش.
۶۸. ابن شهر آشوب، محمد بن علی، متشابه القرآن، قم: انتشارات بیدار، ۱۴۱۰ق.
۶۹. _____، مناقب آل ابی طالب، چاپ اول. قم: علامه، ۱۳۷۹ش.
۷۰. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، بیروت: داراحیاء التراث العربی، ۱۴۱۶ق.
۷۱. ابن فارس، احمد، معجم مقاییس اللغه، قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، ۱۴۰۴ق.
۷۲. آلوسی بغدادی، محمود بن عبدالله، تفسیر روح المعانی، بیروت: دارالکتب العلمیه، چاپ اول، ۱۴۱۵ق.
۷۳. آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و درر الکلم، مترجم: محمدعلی انصاری، قم: موسسه دارالکتاب، ۱۳۶۷ش.
۷۴. بیهقی، ابوبکر، دلائل النبوه، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۱ش.
۷۵. تویسرکانی، محمدنبی بن احمد، لثالی الاخبار، تهران: جهان، ۱۳۷۴ش.
۷۶. حاکم نیشابوری، ابوعبدالله، المستدرک علی الصحیحین، مصطفی عبدالقادر عطا، بیروت: دارالکتب العلمیه، چاپ اول، ۱۴۱۱ق.
۷۷. حرّعاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم: موسسه آل البيت علیهم السلام لاحیاء التراث، بی تا.
۷۸. داورپناه، ابوالفضل، انوار العرفان فی تفسیر القرآن، تهران: کتابخانه صدر، چاپ اول، ۱۳۷۸ش.
۷۹. دیلمی، محمد بن حسن، ارشاد القلوب الی الصواب، چاپ اول، قم: شریف الرضی، ۱۴۱۲ق.
۸۰. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات راغب، دفتر نشر الکتاب، چاپ دوم، ۱۴۰۴ق.
۸۱. سیوطی، جلال الدین: «الدرّ الثمور»، مکتبه آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق.
۸۲. طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق، مقدمه و تعلیق محمد الحسین الاعلمی، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۳۹۲ش.
۸۳. طبرسی، فضل بن حسن، تفسیر مجمع البیان، بیروت: موسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۵ق.

۸۴. عاملی، محمد جمال الدین محمد، لمعه دمشقیه، قم: موسسه اسماعیلیان، ۱۳۷۵ش.
  ۸۵. عروسی حویزی، عبدعلی بن جمعه، تفسیر نورالثقلین، قم: موسسه اسماعیلیان، چاپ چهارم، ۱۴۱۲ق.
  ۸۶. عسقلانی، ابن حجر، فتح الباری، بیروت: دارالمعرفه، ۱۳۷۹ش.
  ۸۷. عطاردی، عزیزالله، ترجمه الایمان و الکفر بحار الانوار، چاپ اول، تهران: عطارد، ۱۳۷۸ش.
  ۸۸. غزالی، محمد بن محمد، احیاء علوم الدین، بیروت، ۱۴۰۶ق.
  ۸۹. فراهیدی، خلیل بن احمد، العین، چاپ دوم، قم: نشر هجرت، ۱۴۲۳ق.
  ۹۰. قرشی بنابی، سید علی اکبر، تفسیر احسن الحدیث، تهران: بنیاد بعثت، ۱۳۷۴ش.
  ۹۱. _____، قاموس القرآن، تهران: بنیاد بعثت، ۱۳۷۴ش.
  ۹۲. قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، چاپ چهارم، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۹۶ش.
  ۹۳. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، قم: دارالحدیث، چاپ اول، ۱۳۸۷ش.
  ۹۴. لثی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم و المواعظ (للثی)، محقق: حسین حسینی بیرجندی، قم: دارالحدیث، ۱۳۷۶ش.
  ۹۵. متقی هندی، علی بن حسام الدین، کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، محقق بکری حیانی، چاپ پنجم، موسسه الرساله، ۱۴۰۱ق.
  ۹۶. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، چاپ دوم، ۱۴۰۳ق.
  ۹۷. مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۴۱۶ق.
  ۹۸. ویلیام جیمز، دین و روان، ترجمه مهدی قائنی، چاپ دوم، قم: دارالفکر، ۱۳۶۸ش.
- ج) مقالات
۹۹. احمدی، خدابخش و دیگران، مقاله «بررسی رابطه تقیّدات مذهبی و سازگاری زناشویی، خانواده پژوهی»، سال دوم، شماره ۵، ۱۳۸۵ش.
  ۱۰۰. پیلتن، فخرالسادات، رحمانیان، محمد، مقاله «بررسی جامعه شناختی عوامل موثر بر تمایل به فرزندآوری زنان و مردان متأهل (مورد مطالعه: زنان و مردان ۲۵ تا ۴۵ ساله شهر جهرم)»، مجله علمی پژوهشی مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۳۹۴ش.
  ۱۰۱. خدایاری فرد، محمد و دیگران، «رابطه نگرش مذهبی با رضایتمندی زناشویی در دانشجویان متأهل»، خانواده پژوهی، سال سوم، ش ۱۰، ۱۳۸۶ش.

۱۰۲. خلیلی تیرتاشیف، نصرالله، مقاله «معیار تشخیص نیازهای واقعی انسان از نیازهای کاذب از دیدگاه اسلام»، مجله معرفت، شماره ۷۵، ۱۳۸۹ش.

۱۰۳. روحانی، زهرا، مقاله « ۱۱ نکته حیاتی برای ایجاد محبت در زندگی»، مجله پرسمان، ۱۳۸۵ش.

۱۰۴. روحانی، عباس و معنوی پور، داود، مقاله «رابطه عمل به باورهای دینی با شادکامی و رضایت زناشویی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مبارکه دانش و پژوهش در روانشناسی»، شماره ۳۵ و ۳۶، ۱۳۸۷ش.

۱۰۵. صفورایی پاریزی، محمد مهدی، مقاله «ایمان به خدا و نقش آن در کاهش اضطراب»، معرفت، شماره ۷۲، ۱۳۸۲ش.

۱۰۶. محقق داماد، سید مصطفی، مقاله «شرط فرزندآوری یا عدم آن»، فصلنامه فقه پزشکی، بهار ۱۳۸۹ش.

۱۰۷. کریمی، موسی، «داستان قرآنی، تأثیرات شگرف قرآن کریم»، مجله بشارت، ۱۳۸۹ش.

۱۰۸. محمدی اشتهاردی، محمد، «عفو و بزرگواری در سیره پیشوایان»، مجله پاسدار اسلام، ۱۳۸۴ش.

(د) مجلات

۱۰۹. مجله پرسمان، چگونه خودسازی کنیم؟ خرداد ۱۳۸۸ش.

۱۱۰. مجله گلبرگ، «جرعه ای از زلال وحی (آثار ایمان در قرآن)»، آذر ۱۳۸۸ش.

۱۱۱. ماهنامه موعود، تجمل گرایی، سال نوزدهم، شماره ۱۶۲ و ۱۶۳، ۱۳۹۴ش.

(و) پایان نامه

۱۱۲. خطیب، سید مهدی، «رابطه بین سبک زندگی مذهبی و سلامت روانی با توجه به مؤلفه های شخصیتی» پایان نامه، کارشناسی ارشد، روانشناسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۰ش.

(ه) سایت های اینترنتی

Kim, Y.M. & Others, (۲۰۰۴), Spirituality and affect: a function of changes in religious affiliation. Personality and Individual Differences, V ۳۷(۴), p. ۸۶۸